Abstrakt

Fungování soudních senátů z právně sociologického hlediska

Tato diplomová práce se zabývá problematikou fungování soudních senátů a provádí analýzu tohoto institutu napříč jednotlivými soudními články v České republice. Cílem práce bylo identifikovat klíčové faktory ovlivňující jejich fungování a zaměřit se na jejich místo v rozhodovacím procesu v souvislosti s účelem soudnictví. Současně práce popisuje, jak právní rámec, tak sociologické aspekty, které spoluvytvářejí praxi soudních senátů.

Hlavním cílem této práce je tedy snaha o podrobnou analýzu a srovnání pojetí fungování zkoumaného institutu na úseku civilního, správního a trestního soudnictví. Práce vychází z teoretického rozboru právních norem upravujících složení a činnost soudních senátů a ze sociologické analýzy soudních senátů.

Práce je rozdělena do tří kapitol, a navíc ji lze pomyslně rozdělit na dvě části – právní a sociologickou analýzu.

Dvě kapitoly následující po úvodu se věnují právní analýze. Druhá kapitola této práce nejprve pojednává o soudní moci a soudnictví jako celku. Snahou je identifikovat pozici soudní moci v systému brzd a protivah a pojednat o účelu soudnictví. Kapitolu zakončuje hodnocení organizace soudnictví, které je základem pro sociologickou analýzu. Třetí kapitola se již zaměřuje na samotné soudní senáty. Identifikuje dva hlavní typy soudních senátů – 1) soudní senáty soudců profesionálů, 2) soudní senáty s laickým prvkem. Nejprve je obsáhle popsáno, na jakých soudech soudní senáty působí a v jakých typech řízení. Poté se právní analýza věnuje zákonnému zakotvení složení jednotlivých soudních senátů, procesu rozhodování, hierarchickému postavení apod. Pozornost je především věnována zaměření na jednotlivé oblasti soudnictví a postavení jednotlivých členů soudních senátů.

Druhé části, pokrývající sociologickou analýzu, je věnována čtvrtá kapitola. Tematická analýza je provedena na vybraných případových studiích soudních senátů. Metodologicky je využito sběru dat prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s profesionálními soudci z odvolacího úseku (v postavení předsedů soudních senátu nebo pouze členů), které byly vedeny za účelem získat informace do této práce. Dále je využito části poznatků z již proběhlého výzkumu v roce 2024, který se věnoval analýze soudních senátů s laickým prvkem – přísedícími. Tato část si klade za cíl odpovědět z praktického hlediska na výzkumnou otázku znějící: „Jaký vliv má funkce předsedy senátu na senátní rozhodování?“.

V závěru jsou shrnuty klíčové poznatky a předloženy závěry o fungování soudních senátů s hodnocením postavení předsedy senátu a jeho vlivu.

Klíčová slova: soudní senáty, předseda soudního senátu, členové soudního senátu